

האלוף המרוסם הר"ר ישראל יעקב עפשטיין זכרו לברכה ותהלתו לדור דורים. יהי ה' אלהיו עמו ויעל למשכנות מבטחים מקום אשר רואי פני המלך ה' צבאות נאספים שם, וילכו בניו הנכבדים לאורו, ויזכו לשם כשמו הטוב והיו ברכה!

הנביר הנכבד המנוח ר' ישראל יעקב עפשטיין נולד בעיר קנסמנטין הישנה בשנת ה' תקע"ב ביום עשרים וישיבה לחודש מרחשון. אבותיו היו אנשי שם ונכבדי העדה, שם אביו ר' אברהם בר' נרשון משארנים מגדולי היחס מעיר אוסטראה בפלך וואליניען בארצנו ארץ רוסיא. אנכי הכותב ידעתי את האיש הדגול מרבבת נבירים בעודו נער קטן וחברים היינו ימים רבים, ויכול אני להעיד עליו בפה מלא, כי אותות שכל טוב ותם וישר נראו בו מילדותו, ובעצם ימי ילדותו לא הלך שובב בדרך לבו כרוב הילדים בני גילו, כי כל מעשיו שקל בפלם וכל דבריו היו בהשכל ודעת, וחבריו התענגו תמיד בשיחותיו הנעימות ופיהם פערו למלקוש, ויהי הנער ההוא למופת לרבים ויקנאו בו חבריו קנאה לטובה ללמוד ארחותיו ולעשות כמעשהו. כשרונותיו בלמוד הגפית היו טובים וגם מתמיד היה וקנה לו ידיעה רחבה בתלמוד ובספרי חכמים בעודנו נער. בן שלש עשרה שנה השיאו אביו אשה בתולה יפה וטובת מעם, פרידא בת נדיב ונגיד ומופלג בתורה ובחסידות ופרישות ר' יוסף בר' דוד בר' מנשה, איש מורם מעם גדול בתורה וביחוסין. עוד שנים אחדות אחר חתונתו עסק בתורה והגה בספרים עד כי הבשילו אישכלות כשרונותיו, אז החל לעשות מסחר וקנן הנהוג בערינו אלה ע"פ הרוב בחטים לאדעססא, ויהי ה' עמו והצלחה מאד במסחרו בדרך ישר וכשר, עד שמעט מעט עלה למעלה ונעשה עשיר גדול, עד שבסוף ימיו עלה עשרו לערך שני מיליאן רובעל כסף.

לא דבר חדש ולא דבר פלא הוא בכלל, לראות איש עולה במעלות העשר ובפרט בדורנו זה, דור מהיר במלאכתו, דור מסלת ברזל ותלגרף, דור שכל עניניו ועסקיו כאים וחולפים הווים ונפסדים במהירות ותכיפות רב לנגד עינינו. כן אנחנו רואים ג"כ בימינו רבים עולים ויורדים לעושר ולרש. יש אשר אשתקד היה מלחך פינכס ומרקד בי כובי ופתאום עלה למעלה בסולם ההצלחה ונעשה עתה נכסין על זמן קטן, בין לילה היה ובין לילה אבד, וכשם שראינו אותו עולה לגדולה פתאום כן אנחנו רואים אותו יורד פלאים ונופל לכלי הוסיף קום, או אם סקח הוא ועשה לו כנפים לנוס ולהמלט לארץ נכריה מארצו ומולדתו עם חיל זרים אשר האמינו בו לתת כססם בידו כהיותו בחזקת עשיר גדול. דברים כאלה נעשים ונשמעים בימינו אלה ואיש לא יתפלא עליהם. אבל מעטים הם העושים עשר במשפט ולא בחפזון, ועשרם יעמוד להם ולזרעם אחריהם, בהיות לו רגלים וחוא עומד על מוסדות חזקים. עשיר כזה היה המנוח הזה, אשר כל דרכיו היו ישרים ונתיבותיו שלוו והשקט ובטחה, כי לא הלך בגדולות ובנפלאות, לא רכב על סוסי אש ולא עלה בסערה, כי אם סחרו ואתגנו היה קדש לו כל הימים

Generated through HathiTrust on 2026-07-01 19:31 GMT
https://hdl.handle.net/2027/oxu1.307557303 / Public Domain, Google-digitized